

Deželni zbor Goriški.

XI. seja, 26. oktobra.

Začetek seje o 5. uri popoldne; prebere in potrdi se zapisnik poprejšnje v obeh jezikih.

Po prestopu na dnevni red poroča poslanec dr. Doliak v imenu odseka za vladne predloge o načrtu postave zastran rabe in napeljavanja vód, in nasvetuje, visoki zbor naj sklene:

„Sprejme se priloženi načrt postave zastran rabe, napeljavanja in odvratanja vód.“

Poslanec Marušič je soproščevalce za slovenski tekst.

Po nasvetu poslanca dr. Tonkli-a se sprejme en bloc in brez razgovora postava, kakor jo predlaga odsek in potrdi se na Winkler-jev predlog tudi v zadnjem branji.

Potem se odobri v zadnjem branji preudarka zemljiščno-odveznega in deželnega zaloga za l. 1870; zadnji s tem-le dostavkom:

„Pooblastuje se deželni odbor, da si izposodi iz zemljiščno-odveznega zaloga in sicer iz predelka 16.074 gl., ki je preudarjen za l. 1869, za ukupilo obligacij po borsni ceni, kolikor bo treba, da založi zneske, ktere je dovolil deželni zbor kot pomoči za skladovne ceste, zakolikor ne bodo zadostovali v ta namen preudarjeni zneski in denarnični ostanki, ki niso drugam namenjeni. Med tem naj se odloži, za kolikor jo treba, vkupovanje obligacij za tekoče leto.“

Poslanec Dottori poroča v imenu petičnjakoga odseka o peticiji Mirenke občine, da naj se oprostijo prebivalci levega brega Vipave plačila cestnine, in nasvetuje, visoki zbor naj odreče podporo prošnji, kolikor meri na to, da bi se oprostili prebivalci levega brega Vipave cestnine, ktere morajo plačevati občevaje z Gorico, z železnično postajo v Gorici in z drugimi kraji zunaj občine; kolikor pa zadeva plačevanje cestnine za občevaje v vasi in občini, naj prošnja podpira ter naroči deželnemu odboru, da jo v tem zmišlju predloži vis. namestništvu za vgodno rešitev.

Predlog se sprejme.

Isti poročevalec poroča o prošnjah cestnega odbora Goriškega, da bi se preložile mitnice okrog Goriškega mesta, in nasvetuje, naj dovoli visoki zbor obema vlogama svojo podporo, in naj naroči deželnemu odboru, da ju predloži vis. namestništvu z vgodnim poročilom.

Predlog se odobri brez razgovora.

Po predlogu deželnega odbora, o katerem poroča poslanec Dr. Tonkli, sprejmejo se brez razgovora in potrdijo tudi v zadnjem branji tri postave v obeh jezikih pod 1/2, 2/3 in 3/4 zastran razdelitve občinskih zemljišč v Avču, v Volarjih in v Suteh.

Zadnjič se sprejme sledeči odborov predlog, o katerem poroča poslanec Dr. Pajer:

„Iz deželnih zalogov je dovoljena pomoč 3000 gl., ki se ima izplačati v treh letih za popraviljanje jezov v Gradu; deželni odbor je pooblaščen, da izplača ta znesek med delom, s tem pogojem pa, ako se dovoli iz erarških zalogov še toliko, kolikor je treba, da se zloži celi znesek, ki je v ta namen preudarjen.“

Poslanec Dottori dobi besedo in stavi ta-le nujni predlog:

„C. k. vlada se ugovarja, naj po ustavni poti preskrbi, da se ne bodo imele vojaške vaje (zbiranja in manovre) na privatnih zemljiščih drugače, kakor kadar ni več poljskih pridelkov na njih, in tudi tačas se ima povrnuti, kar se vtegne poškodovati, kakor določijo občinska skupnstva; na tistih straneh naše dežele, kjer so poglavitni pridelki, grozdje in ajda, naj se pa ne smojeta imeti take vaje pred 20. oktobra.“

Deželnemu odboru je naročeno, da predloži to re-

solucijo visoki vladi po c. k. ministerstvu za poljedelstvo.“

Ko se je nujnost pripoznala, razlaga Dottori svoj predlog, ki se sprejme enoglasno.

Kor je končan dnevni red, sklene deželni glavni sejo in napove prihodnjo za jutro o 5. uri popoldne s tem-le dnevnim redom:

I. Odsekovo poročilo o vladnem načrtu postave zastran realnih šol.

II. Odsekovo poročilo o vladnem predlogu zastran obdelovanja zemlje zoper poškodbo po gosenicah, kobrih in drugih škodljivih žužkih.

III. Odsekovo poročilo o volitvi udov in namestnikov za cenilno komisijo.

IV. Poročilo petičnjakoga odseka o prošnjah, da se vrstijo nekatere ceste med skladovne.

Konec seje ob 7. uri zvečer.

Sklenjen in potrjen.

XII. seja, 29. oktobra.

Seja se začne o 6. uri popoldne; prebere in potrdi se zapisnik poprejšnje seje v obeh deželnih jezikih.

Gospod vladin zastopnik vzame besedo, ter odgovarja na interpelacijo dr. Tonkli-a in tovaršev, poslano v seji 6. oktobra, tako-le:

„Štojem si v čast, da odgovorim na interpelacijo, ki se jo v zborovi seji 6. oktobra t. l. častivredni gospod poslanec dr. Tonkli in tovarši na me obrnili:

C. k. vlada se popolnoma zaveda svoje dolžnosti, gledé izvrševanja čl. XIX. osnovne državne postave.

Vlada prevzame sicer odgovornost gledé na izvrševanje postav, ali zdi se ji, da smo zahtevati, da se priznajo in provdarijo zadržki, večkrat znameniti, na ktere zadeva njih praktična izpeljava, in da je izvršni oblasti vedno ohranjeno prosto gibanje v ujenem področji med postavnimi mejami; kajti to je neobhodno potrebno, da bo vlada zamogla vestno in z dobrim uspehom spolnovati svoje dolžnosti.“

Po prestopu na dnevni red poroča poslanec Marušič v imenu odseka za vladne predloge o načrtu postave zastran realnih šol in nasvetuje, visoki zbor naj dovoli skleniti:

„I. Potrdi se vladni načrt postave zastran realnih šol pod 1/2 s pristavki in popravki, ki jih je naredil odsek.“

II. Ako bi se visoka vlada spodtikala nad pomnoženjem stroškov, ktere bi prizadelo ustanovljenje paralelnih razredov in sicer tako, da bi se moralo dvomiti zaradi najviše potrdbe, — za ta primerljaj je pooblaščen deželni odbor, da določi po dogovoru s c. k. vlado letni donesek deželnih zalogov v založbo viših stroškov, se vé, da z ozirom na ekonomične razmere naše dežele.“

O splošnem razgovoru ne zahteva nobeden besede.

Pri pretresanju postave na drobno, berejo se po poročevalčevem nasvetu le tisti paragrafi, ktere je odsek popravil, to je: §.§. 4. 9. 10. in 21 pod 1/2 in potrdijo se, brez razgovora po odsekovem predlogu.

Sprejmeta se tudi zgorej navedena glavna predloga, s kterima konča poročilo in potrdi se cela postava tudi v zadnjem branji:

O drugem predmetu dnevnega reda poroča poslanec Del-Torre v imenu istega odseka o vladnem načrtu zastran varstva obdelovanja zemlje zoper poškodbo po gosenicah, hroščih in drugih škodljivih žužkih.

Po nasvetu poslanca Dr. Deperis-a sprejme se postava en bloc in potrdi se tudi v tretjem branji, kakor jo odsek predlaga.

O tretji točki dnevnega reda poroča poslanec Dr. Pajer v imenu ta-istega odseka o volitvi udov deželne

komisije za cenitev in nasvetuje, da naj jih voli zbor z listki izmed številca nasvetovanih kandidatov.

Prodlag obvelja in na to sledi volitev: Izvoljeni so gospodje Vilhelm gr. Pace za poslanca z 16 glasovi in za njegovega namestnika prof. Valentinis s 17 glasovi; Anton Fabiani za poslanca s 17 glasovi, za njegovega namestnika Jožef Samea s 17 glasovi; Jožef Al. Pessa za poslanca s 14 glasovi in za njegovega namestnika Frano prof. Coronini z 11 glasovi; Izidor Pagliaruzzi za poslanca s 15 glasovi in za njegovega namestnika Mihael Kacafura s 14 glasovi.

Poslanec Dottori poroča v imenu peticijskega odseka o prošnjah, da se povzdignajo nekatere ceste na skladovne in nasvetuje, da se odstopita prošnji pod št. 2857 občin Šmarske, Gabrako in Ribenbarske in cesarjega odbora Goriškega pod št. 2861 deželnemu odboru za nadaljnjo preiskovanje.

Dalje predlaga ta-le načrt postave:

Postava od veljavna za pokneženo grofijo Goriško in Gradiščansko.

Po nasvetu in s privolitvijo deželnega zbora pokneženo Moje grofije Goriško in Gradiščanske in kot dostavek k postavi od 29. aprila 1864 (Dok. zak. xv. VIII. št. 9) in od 24. novembra 1868 (Dok. zak. xv. X št. 17) ukazujem ta-le:

I. Vvrstijo se med skladovne ta-le ceste:

1. Cesta od Komana skozi Škorbino, Železna Vrata, Pod Tabor v Dornberk.
2. cesta od Gerjanskoga skozi Ivanigrad, Vojšičica, Kostanjevico v Miren.
3. cesta od Šempolaja do Triške meje blizu Proseka.
4. Črta, ki naj se naredi od Sv. Lucije na desnem bregu Soče do orarske ceste pri Munihu, namesti kosa ceste od Sv. Lucije skozi Modrejce in Kozaršče do orarske ceste, ktera se opusti izmed skladovnih cest.

II. Ta postava bo veljavna tisti dan, ko se razglasi.

Dr. Deperis nasvetuje, da se dostavi kot 5. točka „cesta od Ribenberga po Braniški dolini do Kranjske meje“.

Sprejme se odsekov predlog in potrdi se postava tudi v zadnjem branji.

Deperisov dostavek ostane v manjšini.

Zadnji poroča poslanec Candiani v imenu finančnega odseka o računu zaloga odveznih ostankov l. 1849 za upravo leto 1868 in o računu zaloga za gozdarstvo, ki se potrdita po odsekovih predlogih.

Glavar sklepe seje in napove prihodnjo za jutro ob 11. uri predpoldne s tem-le dnevni redom:

I. Poročilo odseka, ki se je ustanovil, da poroča, ali in kako naj bi se imelo vpeljati v naši deželi neposredne volitve poslancev za državni zbor.

II. Poročilo peticijskega odseka:

- a.) o prošnji cestnega odbora Goriškega za pomoč iz deželnega zaloga.
- b.) o vlogi županov Medanskega in Biljanskega, da se ustanovi za Brda posebna sodnija, — da se ločijo slovenske občine Briske od glavarstvenega okraja Gradiščanskega, in da se pridružijo Goriškemu — in da se vvrsti cesta od Muše čez Preval v Medano med skladovne.
- c.) o prošnji Kanalske občine za pomoč za eno ubogo družino.

III. Poročilo finančnega odseka o računu zemljiščno-odveznega zaloga za l. 1868.

Konec seje ob 7. uri zvečer.

Sklenjen in potrjen.

XIII. (zadnja) seja, 30. oktobra.

Seja se začne ob 11. uri dopoldne; prebere in potrdi se zapisnik poprejšnje seje v obeh deželnih jezikih.

Poslanec dr. Tonkli prosi za besedo in bere to-le interpellacijo na gosp. vladinega zastopnika:

„Ali je volja visoke vlade, pravično želje in zahteve celega slovenskega naroda s tem spolniti, da združijo po pristojni poti vse slovenske pokrajine takraj Lit-

vo v eno narodno in političko celoto z enim skupnim deželnim odborom v središču slovenskega naroda za skupne zadeve s postavodajno pravico v vseh zadevah, ki so v 8. členu najvišjega diploma od 20. oktobra 1860 odkazane deželni autonomiji in z eno deželno vlado, ki ima biti za imenovane zadeve temu deželnemu zboru odgovorna?“

Med branjem interpelacije zapustijo italijanski poslanci dvorano.

Potem ko se je interpellacija prebrala, konstatuje se na Černetov predlog, da je podpisana od poslancev dr. Tonkli in dr. Žigona.

Vladni zastopnik opazi, da predloži interpellacijo visoki vladi, ker mu ne pripušča časa, da bi mogel na njo odgovoriti.

Italijanski poslanci so prišli nazaj v dvorano ter se je prestopilo na dnevni red.

Poslanec dr. Doljak prebere poročilo odseka za neposredne volitve v državni zbor in predlaga, vis. zbor naj blagovoli skleniti:

1. Da se spozna za primerno, da se z vpeljejo v pokneženi grofiji Goriški in Gradiščanski neposredne volitve poslancev za državni zbor.
2. Naročuje se deželnemu odboru, da naznani ta sklep ministertvu.

O razgovorn poprime besedo dr. Pajer in izroča, da on in njegovi sorodnjaki na leviči se nasproti odsekovemu predlogu, pa ker vidijo, da jim stoji nasproti slovenska večina, ki bo glasovala trdno združena za odsekov predlog in enako tudi centrum (središče) — da se zatogoveljo odpovejo razgovoru.

Ko se še o tem nekaj opazili Černe, dr. Pajer in dr. Tonkli in, ko je tudi poročevalac dr. Doljak zadnje besede izgovoril, glasuje se po dr. Deperis ovem nasvetu nominalno z „da“ in „ne“.

12 glasov je za odsekov predlog, 7 nasprotnih.

Nadaljevaje dnevni red poroča poslanec Dottori o prošnji cestnega odbora Goriškega za pomoč in nasvetuje:

I. Zbor ne privoli v prošnji za pomoč 2000 gl. za skladovne ceste spleh; in za popraviljenje mosta čez Vipavo pri Batujah na deželno streško.

II. Naročuje se deželnemu odboru, da izplača cestnemu odboru Goriškemu za narejanje nove ceste med Plavmi in Gunjačami in za potrebna popraviljanja na mostu čez Vipavo pri Batujah znesek 2000 gl. s tem pogojem pa, da zamore dokazati cest. odbor zastran popraviljanja mosta, da je dopolnil, kar zahteva št. VII. cestne postave od 24. novembra 1868; in da se zastran nove ceste iz Plavi v Gunjače porazume s Kanalskim cestnim odborom, da se ta cesta izpelje tudi v tistem skladovnem okraju; v ta namen je naročeno deželnemu odboru, da bo sili na izvršitev postave.

III. Deželnemu odboru je naročeno, da naj ima znesek 2000 gl. ki ga je predplačal cestnemu odboru, za posojen za eno leto od danes naprej.

IV. Zadnjič se naroča deželnemu odboru, da predloži peticijo cestnega odbora pod št. 2860 pristojni gospodski, kolikor zadeva zaproseno podpre. dež. zbor, da se naglo rešijo vloge dotičnih občin, s kterimi zahtevajo povračilo vseh tistih zneskov, ktere je cesarski erar pri mitnici blizo Šempetra od leta 1853 naprej neopravičeno potirjal.

Dr. Žigon poda popravek „naj se dovoli pomoč 2348 gl. za popraviljenje mosta čez Vipavo pri Batujah, za vse druge ceste pa pomoč 2000 gl.“

Popravek dr. Žigonov ostane v manjšini in sprejme se odsekov predlog.

Potem poroča isti poslanec o prošnji občin Medane in Biljane, da naj se osnuje za Brda posebna okrajna sodnija in nasvetuje, naj se izroči prošnja deželnemu odboru, ki naj to reč nadalje preiskuje in potem svoje predloge stavi.

Predlog obvelja.

Ta isti poročevalac poroča o prošnji Kanalske občine za pomoč eni ubogi družini in predlaga, deželni zbor naj prestopi čez isto na dnevni red.

Predlog se sprejme.

Zadnjič se potrdi račun zemljiščno — odveznega zaloga za l. 1868, kterege predlaga poročevalac Can-

ducel s tem-le nasvetom: Visoki zbor naj sklene: račun zemljiščno-odvesnega zalega za upravne leto 1868 je potrjen s končnimi številkami, ktere obsega račun sam in ki so na kratkem posneto v pričujočem poročilu.

Ker je dnevni red dovršen, sklene deželni glavar sejo in naznani, da je končana tretja sesija druge volilne dobe deželnega zbora, ter hazdravi presvitlemu cesarju Francu Jožefu I. z „Erviva“, kteremu odgovoré poslanci z „evviva“ in „živio!“

Konec seje ob 1 uri popoldne.

Sklenjen in potrjen.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-egrska država.

Is Dalmacija. Od 2. novembra naprej so skor vsak dan hitro v Kotorških Bokah. — Deželo se morajo naši bravel misliti tako-le: Od zahoda proti jutru se vleče dalob notor zdaj širji, zdaj ožji zaliv jadranskega morja; na enem mestu je kanal komaj kaka 2 streljaja širok in se da z verigami prepreči in ladjam zapreči. Na vnanjem koncu zaliva je glavno mesto tega okraja, Kotor (po ital. Kataro), po kterem ima ime morski zaliv in ves okraj, ki je od druge Dalmacije ločen. Na severnem koncu izhodnega zaliva je mesto Rizan (Risano). Taj zaliva poleg obeh bregov je polno lepih hiš premožnih Bokeljov, ki so s kupčijskimi ladjami po morji obogatili; v gorah, dalje od morskoga zaliva so stanovavci revniši in neomikani, siocer pa bistroumni in hrabri, sploh tistoga zasačja in tistih bog in navad, kakor njih sosodje Črnogorci, s kterimi so vedno v dotiki. Vere so večidel grško, katoličanov je malo. Zaliv deli deželico, ktera šteje kakih 30000 prebivavcov, na dve strani: severno in južno, ali južno-zahodno. Ta poslednja se kliče „Župa“ (t. j. županija), je dovolj rodovitna in šteje 22 vasi. Tukaj je zdaj bojščo. Odkar je bil 26. oktobra (glej „dopis“) Dragalj preživljen, je pustila vojaška armada severno stran, kjer je tekje se bojevati, in se obrnila na južno, v „Župo“. Kakor so na severni strani trdnjavo Dragalj, Cerkvico itd., tako so mnoge tudi na južnem, n. pr. sv. Trojica, Gorazda, Stanjevič (ki so se ga uni dan vstajniki polastili), Kosmač itd. in na naj južnejšem koncu, že poleg jadranskega morja veča trdnjava Budva. Naša armada je pritiskala od Kotora na gorenjem (severo-izhodnem) in od Budve na doljenem (južno-zahodnem) koncu proti sredi Župe, proti Stanjeviču in je, kakor vladni telegrami pravijo, vstajnike na tisti strani skor popolnoma užugala; samo v hribih se bodo znabiti že vstavljali. Stanjevič so vstajniki sami podžgali in razgñali. Nekteri okraji so se pa bili že popred sami podali. V nedeljo je došel „Domovini“ ta-le telegram, oddan v Budvi 6. nov. ob 5. uri zvečer: „Od Jervi (?) Gasam (?) velike bitve; vstajniki so ubežali; zgube velike.“ Da so bile bitve hude, potrjujejo tudi telegrami po drugih časnikih, ali natančnega ni moč veliko posneti. Kaj imate pomeniti v našem telegramu besedi „Jervi“ in „Gasam“, ne moremo razumeti. — 7. t. m. je oddal podm. Wagner poveljstvo general-majorju grofu Bogomiru Auerspergu. — Ker je po vseh Bokah nagla sodba oklicana, daja vojaška oblast politiške obsojence brž ustreliti ali obesiti. Vjet, kot sumljiv, je tudi župan Rizanski Jovanovič (ki je bil leta 1866 med vojsko v Italiji poveljnik Avstriji zveste domače Bokeljske straže). — Črnogorski knez ne pomaga vstajnikom, da si ravno Črnogorcev arce za-nje bije. Na Turški meji je kordon že narejen.

Župan iz Novega Grada, in dež. poslanec Juri Vojnovič, moč velikega zaupanja med Kotorci, je zdaj na Dunaji in je ministerstvu odkritosrčno razložil vse napake cesarskih vladnikov; — pravijo, da ga Dunajska vlada hoče poslati za komisarja v domovino njegovo s to nalogo, da pomiri spuntano ljudstvo. Sprejel ga je tudi namestnik cesarjev, nadvojv. Karol Ludovik. — Petičija Kotorcev se glasi: Naj presvitli cesar blagovoli ukazati, da se na postavni poti sklene, da Kotorci-

brambovci svojo službo opravljajo le med mejami Boko Kotorške, — da se med deželne brambovce vpisanim, kedar so vojaške službe izučeni, dovoli po njih opravljenih iz dežele iti, — da obleka brambovska ostane kar je največ mogoče narodna. —

Italija. V zboru galskem so bile volitve za državni zbor; zmogli so resolucionisti. Nekteri izvoljenec ne marajo prevzeti poslanstva.

V Trstu uganjajo delavci raznih naprav čudne roči: vstavljajo se gospodarjem in nočejo delati; hočejo imeti več plačila, ter grozijo tistim delavcom, ki bi radi delali.

V Karmínu je zasačila poltvoja denarničarja Ostriške banke v Švajci, Schaer-ja; našli so pri njem 38 tisoč ukradenih frankov.

Vnanje dežele.

Italija. Kralj Viktor Emanuel je bolan; dal so je s sv. sakramenti prevideti. Po tem takem se ne boha mogla sniti on in naš cesar v Brindisi-h, kakor je bilo namenjeno.

V Egiptu se je pričel mednarodni sbod, t. j., svedanost zaradi odprtije Suesčkoga vodotoka, 6. novembra.

Is Jafa (v sveti deželi). V 3 dneh se je propeljal naš presv. cesar (po morji) iz Aten v Jafa 8. t. m. in odrihal dalje v Jeruzalem. Nj. veličanstvo in vse spremstvo je zdravo. 9. t. m. o poldne je pričel cesar v Jeruzalem; jездil je od Jafa 11 ur, spremljalo ga je 800 beduinskih jezdecov z njih glavarji. Nj. velič. je obiskalo cerkev Božjega groba s veličanskim spremstvom katoliške duhovščine. — Po vseh mestih na Jutrovem cesarja sijajno sprojemajo; oseбно prisrčno se mu poklanjajo avstrijski državljani raznih narodnosti, ki v tistih krajih zaradi kupčije ali cesar bodi bivajo. (Vsem, kar jih je v enem mestu, so pravi „avstrijska kolonija.“)

Dopis.

Is Kotorških Bok (v Skaljari pri Kotru, 27 okt.)
— 26. okt. o 5. uri zjutraj smo se vzdignili proti Risanu (v ladji). Tukaj se nas je snidlo 3 bataljoni polka Marojčić-ovega, 3 batalj. Albrecht-ovega, 2 batalj. Ernest-ovega, 2 gorski bateriji topov, 2 raketski bateriji, minštrji (podkopači), zdravstveniki in več ko 50 mezgov obloženih z živežem za trdnjavo Dragalj. Došlo nam je namreč povelje, vdariti jo na severno stran proti Dragalju na Črnogorski meji, ter posadko te trdnjave pomnožiti in jo z živežem preskrbeti, kajti ni imela več živeža, ko do 25. oktobra. Dragalj je tista trdnjava, kateri je hotel že od začetka vstaje nadporočnik Rinok na pomoč, pa je bil nesrečen, kakor je znano iz časnikov. Celi dan je strašno plohama dež lil. Kakor hitro smo od Rizane po stezi, ki ima 42 ovinikov tje pa sem po strmi steni (reče se ji za tega voljo serpentina, to je, kačja steza) vrh strašno visoke gore do vasi Kuslov prišli (o poldne), zaslišimo izmed naše sprednje straže prvi strel, in od tega časa naprej se je vnel boj, ki je trajal do 4 ur popoldne. Ob tej uri smo dosegli Cerkvico. Tukaj na golem skalovji smo se ustavili in si taborišče napravili. Da smo vsi do nitce premočeni bili, ni mi treba praviti, ker je vedno deževalo. Drugi dan, v torek ob 4 urah zjutraj se vzdignemo naprej — dež je bil prenehal, pa živeža nam je manjkalo, ker nismo mogli kuhati. Kruh, ki smo ga bili s sabo vzeli je postal kakor testo. Jaz sem bil za 2 dni 4 same pogačice suharja (cvibaka) in pa en maselec vina s seboj vzela in še to sem s tovariši delil; vojakom se je pa slabše godilo. Ko pridemo do vasi Han, začnejo izza vseh skal na nas streljati; pri ti priči so nam 4 mezge ubili. Ko dojdemo do vasi Poljovac, 1/2 ure od Dragalj-a, ustavi se kolona in samo 3 bataljoni Albrehta in 2 kompaniji Marojčić-a spremijo mezgo do trdnjave. Hrabri poročnik Slavik (Olomučan) odpre vrata, živež za 8 tednov se položi brž na tla in on poročnik s primernim številom vojakov ostane za pomnoženje posadke v trdnjavi; drugi se hitro nazaj

vraejo, kajti sila vstajnikov Dragalj oblegujočih je bila prevelika. O tej priliki je bil tudi naš namestni brigadir Jovanović v nogo ranjen. Med vračanjem je bilo še groznejše streljanje, ko prej, od vseh strani. Ob uri je šla vsa truma naših memo nekoga vrhča med Poljano in Han-om, ktereja je bila posedla moja kompanija. Tukaj smo se tako dolgo bili in držali, dokler se ni vsa kolona naprej (to je, od Dragalja nazaj proti Rizan-u) spravila; jez s svojo kompanijjo se ji kot odzadnja straža priklenem. Pri Cerkvici se vsi natavimo in združimo; moja in še ona kompanija dobi povelje, iti naprej kot sprednja straža. Glavna truma in tudi kolona z mezgi gre memo Kuslov-a brez nadlegovanja; vse drugače pa se je godilo odzadnji straži. Tu se vnamo zopet strašen boj, in nam ni bilo mogoče napadeni odzadnji straži pomagati, ker smo v eni rajdi na dolgo razvlečeni potovali. Tukaj je padel od mojega polka poročnik Straka; stotnik Böhm je bil v prai zadet. Okoli 7. ure pridemo v Rizan nazaj, kjer najdemo jed in prijačo pripravljeno. Od Rizana do Dragalja je 8 ur hoda. Ko smo se bili okrepčali in odpočili, odpeljemo se na ladji v Kotor, v naš stari stan in tu smo še zdaj (27/10). — Moj polk ima do sedaj onega častnika in 9 mož mrtvih on stotnik in 20 mož ranjenih. Tako smo svojo nalogo — preživljenje Dragalja sročno rešili. — Domači primorski polk Wimpfen je z 2 bataljonoma nar veči del trdnjavo poselel.

Vstajniki so grozovitni: kar jim v roke pride, razmesarijo, Vsem mrtvim so nose odrezali; nadporočniku Peška-i od Ernesta so glavo odsekli in jo po stoji za kolono zavalili. Jez sem svojo tovariše naprosil, da naj me, ako bi bil ranjen in bi imel vstajnikom v roke priti, raji kar naravnost ustrojijo. *)

Domači novičar.

(Zastavljavnica v Gorici.) Dne 6. in naslednje dni meseca decembra t. l. bo dražba; prodajale se bodo nerečene reči, ki so bile zastavljene v mesecih juliju, avgustu in septembru 1868.

(Duhovske premembe.)—P. n. g. Leopold Vuk, koep. v Šempahu gre zaradi bolehnosti za ono leto v pokoj; na njegovo mesto pride novonastnik Ivan Črv.

(Čitalnica Goriska) bo imela v nedeljo, 14. novembra, ob 6. uri zvečer svoj letni občni zbor.

(V Rim, k cerkvenemu zboru.) pojedeta Nj. ekselenciji naš knez-nadžkof Goriski in škof Tržaški prve dni prihodnjega meseca.

Kmetijska šola v Gorici.
Št. 3060.

Oznanilo.

Naznanja se s tem, da se začne podučevati v novo-osnovani deželni kmetijski šoli v Gorici dne 2. januarja 1870.

Učenci naj se oglasijo pri dotičnem ravnateljstvu za sprejemno preskušnjo v tistih predmetih, ki se predlagajo v elementarnih šolah.

Program in podučni načrt se objavita še v tekočem mesecu.

Deželni odbor v Gorici,

dne 5. novembra 1869,

Deželni glavar

Pace l. r.

Ravnateljstvo kmetijske šole je spoznalo za dobro, kmetijstvo v naši deželi pospeševati med drugim tudi

*) Ena reč se nam z grozovitnostjo vstajnikov nič kaj ne vješa, to, namreč, da so, ko so se bili trdnjavo Stanjevič-a z zvijačo porušili, vse vojaško posadko izpustili in ji nič zalega ne storili. Sicer pa vstaja je povsod hujša, ko vsaka redna vojska, tem bolj med ljudmi v Bosni, za kterih omiko se ni nikdar nič storilo, kteri so se marveč marsikterih gradih in grozovitnih leg od zdaj toliko bežanik in pešstovskih Turkov patzeli.

s tem, da se vpeljejo občnorazumljivi govori o kmetijstvu, ktere smo priti poslušali, kder hoče.

Prvi tak podučni govor v slovenskem jeziku bo 6. decembra tega leta v deželni dverani pri veliki cerkvi na starem trgu v Gorici. Govoril bo g. prof. Povše o „mlekarstvu in sirarstvu“ (to je, kako se ima sir napravljati.)

Ker je sirarstvo gotovo važen razdelek kmetijskega gospodarstva zlasti v goratih straneh Goriske dežele, nadja se ravnateljstvo, da pridejo slovenski ljudje v obilnem številu podučni govor poslušati.

Ravnateljstvo.

Deželni poslanecem

slovenskim

v Goriskem zboru.

Ker vemo, da ne prihaja „Slovenski Narod“ vsem našim slov. poslancem v roke, štejeemo si v dolžnost, naznaniti jim (vsem, razen dr. Tonkli-a in dr. Žigona), da so dobili *nekavpnce* od — — — „85 slov. študentov graških viših šol“. Podpisano naj grejo gledat, če hočejo, k vredništvu „Slov. Naroda“, NB. „Slov. Naroda“ v Maribor, (ne „Brenclj-na ali Jurija s pušo“). — Zal nam je, da nemamo prostora za vsa ta interesantna „aktenštok“, natisnjen kot „poslano“ na strani 4., štebru 1. šte. 131. tečaja II. (I. 1869) „Slov. N.“, spodaj.

„Slov. Narodu“

V šte. 131. na 1. strani, na sredi 2. predelka, se berejo v vvodnem sestavku „Našestališče“ te-le besede: „Tujemtu sovražniku se je pridružil domači in zadnja „Domovina“ pošteno Zarnikovo ime še kot psovalko v obraz meče odličnima rodoljuboma d.r. Tonkli-ju in Žigon-u“.

Kje in kdaj je „Dom“ ime Zarnikovo „kot psovalko“ rabilo? in kdaj posebno proti dr. T. in Ž.? — Kaj je „Dom“ z „Z.“ hotela, je jasno iz tega, da naziva v dotičnem sestavku „Novice“. Protestujemo torej energično zoper taka in enaka podtikanja hudobnih misli in namenov, kterih nismo imeli.

Vrednišče.

Odprt odgovor

na „odprto pismo“ iz Solkana 5. nov. t. l. v šte. 131 „Slovenskega Naroda“ od 9. nov. t. l.

Gosp. Matija (no Martin) Doljak, župan Solkanski, mi očita, da nisem sprožil v deželnem zboru interpelacije zaradi neke vloge županov iz Goriskih gor zadevajoče mitnico na Solkanski cesti blizo Gorice. Pismo govori po primernem vyvodu tako-le:

(Poslanec g. Marušič, kakor se je videlo, je z veseljem to naglo prevzel in prav močito podpisovemu objelil in zagotovil o tem interpelacijo napraviti, opomnyši celo, da ga kot poslanca kmetičkih občin goriskega okraja dolžnost veže, to storiti.)

Ker je bilo že več sej protokle, a gosp. poslanec Marušič omenjene interpelacije še ni bil sprožil, podal se je podpisani v novič k njemu pozvedal, kaj in kako.

Ko podpisani g. Marušiča vpraša, kako je to, da ni še interpeliral, odgovarja se, da razni opravički do zdaj ma niso tega pripustili (več tehten izgovor za tako interpelacijo ni); objelil in zagotovil pa zopet, da hoče brez drugeče v cni prihodnjih sej omenjeno interpelacijo staviti ter da naj se potolažim, da sej ni še zakasnelo.

Vse to je do pičice resnično.

Dne 22. sept. t. l. mi je podal g. župan Doljak prav zraven škofije na ulici zaviti list, češ, da so v njem potrebne črtice za interpelacijo. Jez vtaknem list v žep in vržem ga doma med zbornie papirje. Od začetka zborovanja nismo imeli sej, poznoje pa so se mi začela opravila zborna in druga tako množiti, da nisem res časa imel se interpelacije lotiti. Za mene je to „tehten“ izgovor, in za tehtnega ga bodo priznali vsi, ki vejo, s čem sem imel opraviti. Da g. župan Doljak tega ne razume, rad verjamem, kakor tudi jez od

(Dalje v dekladi).

nikogar ne zahtevam, da bi bil v zborovskih opravilih zveden. Sicer pa to nič ne da; g. Doljak je imel pravico, od mene interpellacijo zahtevati, in prišel sem tudi do tega, da sem jo hotel sestaviti. Poiščem torej omenjenega lista ter berem — zdaj še le — to-le:

„Dne 15. januarja t. l. vložila so županstva v Solkanu, Orgarju, Cepovcu, Lokovu, Ternovem, Batah in Bajušici sv. Lovrenca pritožbo-oziroma prošnjo, da bi se mitnina na Koroški cesti postavno pobirala ali postavno znižala. Prošnja je bila podana na goričmenjeni dan slav. o. k. okrajnemu glavarstvu, da bi jo sprejelo in priporočilo pri dotičnem pristojnem uradu.“

Kakor slavpo o. k. okrajn. glav. zagotavlja, bila je ta prošnja naj prvo cestnemu odsoku v Gorici izročena in potem finančni direkciji v Trst poslana.

Pospeševalna prošnja vis. o. k. finančnemu ministertvu bila je na pošti oddana 11. aprila 1869 in podpisana od omenjenih županstev.“

S temi črticami si nisem mogel pomagati, kakor tudi ne z dotičnim sestavkom v 26. listu „Domovine“, kajti za temeljito podporo interpellaciji sem potreboval še drugih dat in zlasti vsega zapopadka prošnje oddane 15. januarja.

V Solkanu ni ali pisati, nisem mogel, ker je bilo nepozno in se ne moudrugama vrtilo nejo, pisarije itd. Začel sem torej po krajši poti iskati, česar sem potreboval. Bilo je to 26. oktobra, *) ko v doželno odborovi sobi potem in upnem poprašujem, izvem od g. barona Pina-ta in dr. Pajerja, da ravno tisti dan pred se je obravnavala dotična zadeva — v seji mestnega starešinstva Goriškega. Razložila sta mi oba gospoda ob kratkem tudi zapopadek Solkanske otc. vloge, ter pristavil je dr. P., da je je starešinstvo iz teh in teh vzrokov zavrnilo. Gosp. baron Piuo mi je še rekel, da je bil poslal ona prošnja dobro podprto finančnemu vodstvu v Trst, od ondat da je šla na namestništvo; namestništvo je je poslalo mestni gosposki Goriški (ker je šlo za prestavljenje mitnice tik pred mesto, k bar. Ritterjevi hiši); neugodno rešena je imela iti zopet v Trst, od koder jo pošlje namestništvo po tukajšnjem okr. glavarstvu vložniku nazaj, kar se more v kratkem zgoditi. Potem ko sem bil vse to izvedel, rekel sem g. ces. komisarju, da sem ga mislil zastran te stvari interpellati, za to da sem si hotel dat priskrbeti. Na to mi je g. komisar odgovoril: Le interpellujte, če Vam je drago; jez Vam odgovorim, kar sem Vam tukaj povedal; drugzega Vam ne morem povedati. — S tem je bila moja naloga rešena. Kajsem hotel potle v zbornici še komedijo igrati? Za komedije je meni zbornica preveč častitljiva. Skrbelo pa me je, dati Vam, kar sem bil izvedel, brž na znanje; zato sem naprosil v d. odborovi pisarnici gosp. Ern. Klavžarja, (kteri, vem, da ima v cestnih zadevah z Vami večkrat opraviti), naj bi Vam povedal, kar sem zgorej razložil; nauteril sem se bli pa, Vam tudi sam ustmeno pri prvi priložnosti vse razložiti.

V bistvo vloge spuščati se, ni bila moja naloga, jez sem imel samo povedeti, kam je vloga prišla, in siliti na to, da naj se brž reši. To sem storil. — Da morajo „gorški občanje dan za dnevom previsoko mitnino plačevati“, mi je žal, ali tega bi jih moja interpellacija ne bila hipoma rešila; rešila jih bode pa morebiti dotična petitevja, ki jo je večina dež. zbora podprla.

Kaj bi hotel jez zdaj valed vsoga tega reči gledé na konec Vašega pisma?

Pisali — ne, dali pisati ste tako le :

„Kakosna mož je gospod doželni poslanec Marušič, naj tedaj vsak sam sodi.“

S tem, ko to pričujem, opravičujem se zgoraj omenjenim županom, ki so me za načelnika v rečeni zadevi zvolili, ter jim pokazem, da sem vse, kar je bilo v moji moči, storil, da bi se do pravilne urjavne dospelo.

Priobčujem še ved, da bi bilo dobro, ko bi vsi volilci ob časovnih pasih, da si volijo moke, ki imajo srčnost in so popolnoma stalni, kjer gre za občno korist.“

Da bi Vam treba bilo, opravičevati se drugim žu-

*) Z g. dr. Žigonem sem o mitniških zadevah krog mesta Gorice sploh že poprej govoril.

panom nasproti, ne mislite; nobeden ni tako neumen, da bi od Vas opravičevanja zahteval.

Če si hočete v prihodnje izvoliti mož, ki „imajo srčnost in so popolnoma stalni“, Vam jaz tega ne brani; molite se pa, ako mislite, da je kaj „srčnosti“ in „stalnosti“ treba za kuko interpellacijo in ustuluo za tisto, ki ste jo Vi želeli.

Kakosna moža sta gospod župan Solkanski, Matija Doljak, in poslanec Marušič, naj zdaj vsak sam sodi.

V Gorici, 10. novembra 1869.

Andrej Marušič,
doželni poslanec.

„Besednik“

ki izhaja vsak prvi in tretji četrtek v mescu in lvelja za celo leto 2 gld. 50 kr., za polleta pa 1 gld. 30 kr., naznauja po surti rajnoga lastnika Antona Jancziča to le :

Z današnjim listom tedaj je „Besednik“ začel izhajati v založbi vdovo gosp. Karoline Janczičove. Na njo naj se pošilja naročnja in sploh vse, kar spada v administrativno zadevo, spini vredništvu namenjeni pa pod vrednikovim imenom. Žilvo priporočamo „Besednika“ Slovencem, navdaja nas sladka nada, da ho čedalje bolj raslo števílo naročnikov. Vredništvo si ho posebno prizadevalo, da ho list, kolikor, mogoče napredoval, zato pa prosimo, da nam prijazto ostanejo dozdani plačalji in blagovolijo prihajati z novimi kpi-si. Izdateljstvu jo resna volja, da druge razmere ostanejo, kakor so bile pri ranjem Jancziču in yutrezalo se ho teh bolj na vse strani, čem več ho prihajalo denarne podpore. Da bi se toraj dalje bolj razširil „Besednik“!

Loterijske številke. V Gradcu 6. t. m. 85, 60, 64, 62, 42. Na Dunaj 6. t. m. 44, 51, 28, 14, 31.

Borsni kurs 10. novembra Metall. 59:30; narodno posojilo 68:70; London 123:75; adžjo srebra 122:50; cekini 5: 85.

Žitna cena v Gorici: Pšenica nova po 2 gld. 40 kr.; do 2:60 (goriški kaznanik); turšica 1:44 do 1:48; turšica bela 1:40; ječmen, delan 3 — do —; nedelan nor 1:70; fižol 2: — do 2:40; ajda 1:30; do —; oves 1:35 do —.

OGLASNIK.

(1)

NÄHMASCHINEN

aller Systeme für Schneider, Schuhmacher u. Paraffien zu herabgesetzten Preisen unter Garantie. Handmaschinen von 25 bis 50 fl. aufwärts. Illustrierte Preisblätter werden auf Verlangen gratis u. gratis zugesandt.

Nähmaterialien aller Art für Nähmaschinen in grösster Auswahl zu billigsten Preisen.

M. Bollmann,
Wien,
Rothenthurmstrasse N. 31., Mariahilferstrasse N. 91.
Post, Josefsplatz N. 7 im Mocsony'schen Hause.
Grösste Niederlage aller Sorten von Nähmaschinen.

Agenten werden verlangt

(1) **Lekarnica (specerija)
Pontoni-ova**

„pri zamorih“ v Raštel-u v Gorici

Glavna zaloga vsakoršnih vnanjih zdravil, zdravniških orodij iz gutta-percho, kilnih provoz, dišav, homeopatičnih zdravil. — Edina zaloga (pravoga Pagliano-voga sirupa iz Florencije, Moll-ove Sedliške štupo (Seidlitz - Pulver) in melisovca iz Benetok.

(7) **Neueste Erfindung für Raucher!**

**Inländisches Produkt,
Havanna - Tabak - Aroma - Blätter.**

Dieses mit dem feinsten Havanna-Aroma imprägnirten Blätter orthellen, als Einlage in Cigarrenkisten verwendet, den darin befindlichen Cigarren oder Tabaken, selbst von der mindesten Sorte, schon nach 2 Tagen ein angenehmes havannaartiges Aroma, so dass selbst der Kenner davon getäuscht wird und eine echte Havanna zu rauchen vermehrt. Ein Blatt genügt, um 25 Stück Cigarren in 2 Tagen zu aromatisiren, und kann mit einem Blatte dieser Vorgang 10 mal wiederholt werden. Ungebraucht zwischen Papier aufbewahrt, verliert das Blatt seine Eigenschaften nicht. Es gibt daher kein besseres Mittel, um für wenig Geld gut und fein zu rauchen.

Haupt-Depot für Deutschland und Oesterreich bei C. Hauser, Wien, Mariahilferstrasse Nr. 116. Versendungen nach der Provinz gegen Einsendung des Betrages oder Postnachnahme. Preis: Ein Paquet (enthaltend 6 Stück) inclusive Emballage fl. 1.60. Weniger wie ein Paquet wird nicht abgegeben. Wiederverkäufer erhalten bedeutende Percents.

Niederlagen werden in allen Städten Oesterreichs und Deutschlands errichtet.

Aviso! Da dieser Artikel besonders in Deutschland schon stark nachgeahmt wird, so wird vor solchen Erzeugnissen, die mit den echten Havanna-Aroma-Blättern keinen Vergleich aushalten, im Interesse der P. T. Consumenten gewarnt.

Es gibt kein besseres Mittel, um für wenig Geld gut und billig zu rauchen!

(8) **Pravo solnčno-rožno
(arnično) platno**

lekarnika O. Galleani-a

v Milanu, v ulici Meravigli (lekarnica 24)

Ta obliž (plast) je naj boljši pomoček, da se odpravijo žulji in trda koža; da se ozdravi vnetje na nogah, kedar so spotjane; dober je tudi proti kurjini oboesom in ostri koži; z njim se zdravijo rane, otiske, opekline, revmatične boleznine (protin) in putika, lišaj, spahki in odprta ozeblina, tudi potelazi stare boleznine in zlasti v bedrih. — Zo brz prvi dan, ko se začne rabiti ta obliž, čuti se precejšnja polajšba, in, če ga dalje uporabljate, ozdravite za trdno.

NB. Vsakemu dvojnemu kosu tega solnčno-rožnega platna je pridjan poduk, kako naj se z njim dela. Na tem poduku je podpis lekarnika O. Galleani in suhi pečatni vtisek: O. Galleani, Milano.

En dvojnati kos platna velja 60 soldov a.v.

V Gorici se dobi v lekarnici pri Pontoni-u, kjer je zaloga vsakoršnih zdravil iz domačih in vnanjih dežel.

(5) **Lekarnica (specerija)
Kerpan-Poli-ova
v Gorici.**

ni zlahaj več v Raštelu, ampak v gospojski ulici blizo „trih kren“ na levi strani, in tik vrat, skoz ktere se gre proti živinskemu trgu za Gradom.

Preis. Os. W.	Preisgekrönt	Preis. Do. W.
1/4 Fl. 4 fl. — kr.	in Paris 1867.	1/4 Fl. 4 fl. — kr.
1/2 Fl. 4 fl. — kr.		1/2 Fl. 2 fl. — kr.
1/2 Fl. 1 fl. 10 kr.		1/4 Fl. 1 fl. 10 kr.
1/2 Fl. 60 kr.		1/2 Fl. 60 kr.

Weisser

BRUST-SYRUP

von G. A. W. Mayer in Breslau

Unübertreffliches Hausmittel gegen veraltete Husten, langjährige Heiserkeit, Verschleimung, Keuchhusten, Katarrhe und Entzündung des Kehlkopfes und der Luftröhre, akuten und chronischen Brust- und Lungen-Katarrh, Bluthusten, Blutspeten und Asthma.

Bewährt durch den Erfolg.

Herrn G. A. W. Mayer's k. k. General-Depot in Wien, Wallfischgasse Nr. 2. Lemberg, d. 1. Jänner 1869.

Die mir untorn 10. Decembor v. J. gesandte halbe Flasche Brustsyrop habe erhalten und mit Erfolg verbraucht; heut komme Sie übermala zu bitten, mir wieder diesmal aber eine ganze Flasche Ihres vorzüglichon Brustsyrops mit Nachnahme zu übersenden untor der Adresso:

Superintendent A. T. Haase, in Lemberg.

Obiger Brust-Syrup ist nur allein echt zu obigen Preisen zu haben in der Apoteko Pontoni in Gorz, Raštello-Gasse; Agenzia Zulla in Triest, Platz Ponte rosso.

Jede Flasche ist mit meiner eingebraunten Firma versehen.

(6) **Solnčno-rožni (arnični) va-
rovavni krožci**

proti kurjini oboesom;

napravljaja jih lekarnik O. Galleani

v Milanu.

Posobno dobro, kar imajo ti novi varovavni krožci, je prvotno, da niso narejeni iz bombaža, ampak iz ovčje volne, in drugič, da je lepež (kar je primljivo na njih) napravljšen iz pravoga izločka iz solnčno rože (arnike), kteri ozdravi vsako vnetje, ter stori, da se kurje oko v kratkem času od kože loči. Kaj več o tem se nahaja v poduku, ki je krožcem pridjan. — Ena škatla z 12 malimi krožci velja 40 soldov; ena škatla z 12 večimi krožci 1 gold. 28 soldov. — Dobiva se, ta lek v Milanu pri iznajdniku O. Galleani-u, v ulici Meravigli; v Gorici v lekarnici Pontoni-ovi, kjer je zaloga vsakoršnih zdravil iz domačih in vnanjih dežel.

Listnison. G. A. Z. v P. Novica. La prestara in pa nis potobnoga, ker je bilo tudi dragod takb. — P. Z. vs. S. V. O. Nedvornino, da je vsa dopis rosnichen, vendar se nam ne zdi primerno, natisniti ga.